

Kritička ocjena znanstvenoga članka

Bojan Macan, Knjižnica Instituta Ruđer Bošković

Kolegij: Istraživanje, publikacije i odgovornost u znanosti

Recenzija

RECENZIJA je posebna vrsta kvalitetnog stručnog djela kojom recenzent treba prosuditi, ocjeniti vrednovati rezultate tuđeg djela: udžbenika, priručnika, praktikuma, studije, članka, književnog ili drugog pisanog djela.

- stručno mišljenje nekog priznatog eksperta o (ne)kvaliteti tuđeg djela

svrha i cilj: kritički, objektivno i znanstveno prosuđivanje, vrednovanje i ocjenjivanje tuđeg djela na temelju čega se donosi odluka o tiskanju istog

REF: Zelenika, R. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. 4. izd. Rijeka : Ekonomski fakultet u Rijeci, 2000.

17.4.2 Istraživanja, publikacije i
013. odgovornost u znanosti

Recenzijski postupak

- pojavljuje se 1752. (britansko Royal Society i časopis Philosophical Transactions)
- jednostruka, dvostruka, trostruka
- domaća/međunarodna
- monografije/konferencije/časopisi
- poboljšava kvalitetu već napisanih rukopisa (i do 30%)
- "slijepa recenzija" - anonimnost recenzenta
- "dvostruko slijepa recenzija" - anonimnost autora i recenzenta
- otvoreni sustav recenzije – nema prikrivanja identiteta autora i recenzenata – vrlo rijedak
- prihvaćanje/odbijanje članka ili zahtijevanje revizije članka (manja ili veća)

Recenzent

Poželjne karakteristike:

- priznat i afirmiran znanstvenik, istraživač i sveučilišni profesor
- u višem zvanju i akademskom stupnju obrazovanja od autora djela koje recenzira
- objektivan
- nepristran
- u pravilu nije plaćen za posao recenzenta

Problemi vezani uz recenziju

- nedovoljan broj stručnjaka za određeno područje u malim znanstvenim zajednicama
- u malim znanstvenim zajednicama se znanstvenici međusobno poznaju te recenzenti prepoznaju tko je autor rada i obratno
- dugotrajnost recenzijskog postupka
- gušenje novih/revolucionarnih ideja
- davanje prednosti autorima iz prestižnih ustanova, citiranim autorima i sl.
- različita mišljenja recenzenata o istom djelu

Elementi recenzije

- opći dio recenzije
  - opseg i raspored građe djela
  - struktura i sadržaj djela
- posebni dio recenzije
  - ocjena o svim relevantnim elementima djela koje se recenzira
- zaključak i prijedlog o (ne)objavljivanju

REF: Zelenika, R. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. 4. izd. Rijeka : Ekonomski fakultet u Rijeci, 2000.

Pitanja:

- **novost**
  - donosi li djelo nešto novo?
- **naslov djela**
- **sažetak**
- **pregled literature**
  - posjeduje li rad cjelovit i reprezentativan popis citiranih radova?
  - citira li se literatura u skladu s uputama časopisa?
- **obrada i izlaganje tematike**
  - postavljanje i dokazivanje hipoteze
  - organizacija obrade tematike u logične cjeline
- **pouzdanost metoda**
  - jesu li odabrane prikladne znanstvene metode s obzirom na tematiku istraživanja?
  - jesu li one pravilno korištene?
- **interpretacija rezultata**
  - vjerodostojnost statističke obrade rezultata?
  - tumači li autor na ispravan način rezultate istraživanja?
  - zanemaruje li neke činjenice prilikom donošenja zaključaka?

Pitanja 2:

- **ilustracije, tablice i prilozi**

- jesu li prilozi u djelu primjereno pripremljeni?
- pokazuju li ilustracije ono što tvrde da prikazuju?
- jesu li ilustracije i tablice razumljive, uklopljene na pravo mjesto u djelu, prikladno povezane s dijelovima teksta i sl.?

- **jezik i stil**

- je li korišteno standardno i razumljivo stručno nazivlje?
- jesu li pojedini dijelovi djela primjereno napisani?
- je li stil pisanja primjeren vrsti djela?
- je li struktura djela primjerena tematici i bi li se neki dijelovi mogli izostaviti, promijeniti, dopuniti, spojiti, ali bez utjecaja na cjelinu djela?

- **primjerenost djela za objavljivanje**

- je li djelo po tematici koju obrađuje prikladno za objavu u dotičnom časopisu?
- treba li djelo objaviti u tom časopisu?

- **potrebne preinake**

- treba li i što mijenjati na rukopisu – manja ili veća revizija?

- **kategorizacija djela**

- izvorni znanstveni članak/pregledni članak/prethodno priopćenje/stručni članak...

- **posebna zapažanja recenzenta**

17.4.2 Istraživanja, publikacije i

013. odgovornost u znanosti

Razlozi za odbijanje članka:

Neuspjelo istraživanje:

- istraživanje ne donosi ništa novo;
- nevažna tema;
- pogrešan ustroj istraživanja;
- velike etičke dvojbe.

Neprihvatljivi nedostaci istraživanja:

- nema hipoteze;
- slabi dokazi;
- neprimjerena statistička obrada;
- odstupanje od izvornog ustroja istraživanja;
- nedovoljan broj ispitanika/uzorak;
- nerazumljivo napisan članak.

REF: Uvod u znanstveni rad u medicini / uredio Matko Marušić. Zagreb : Medicinska

17.4.2 Istraživanja, publikacije i

013. odgovornost u znanosti

Razlozi za reviziju članka:

Znanstveni problemi:

- proturječnosti;
- neutemeljeni zaključci;
- neutemeljeno poopćavanje ili pripisivanje uzročnosti;
- istraživanje (raspravljavanje) nevažnih pojedinosti;
- nedosljednost u klasifikaciji ili mjerenju.

Problemi u prikazu rezultata:

- suvišna ponavljanja,
- navođenje nevažnih stvari i zastranjenja u nevažna pitanja;
- neprecizna uporaba riječi i izraza;
- uporaba pogrešnih riječi;
- neskladne tablice i slike, netočni zbrojevi.

REF: Uvod u znanstveni rad u medicini / uredio Matko Marušić. Zagreb : Medicinska

17.4.2. Istraživanja, publikacije i

013. odgovornost u znanosti

Kritičko čitanje članka

ZAŠTO?

- velik broj dostupnih znanstvenih informacija
- nerecenzirana djela
- loša kvaliteta recenzijskog postupka
- nenamjerne greške
- sukob interesa

Vaša iskustva?

Kritičko čitanje članka

- Je li hipoteza jasno izrečena?
- Je li ustroj istraživanja prikladan za testiranje hipoteze?
- Je li istraživanje originalno?
- Tko su bili ispitanici?
- Je li istraživanje dobro provedeno?
- Je li statistička analiza dobro provedena?
- Mogu li se rezultati istraživanja primijeniti za vaš slučaj?

Kako kritički čitati članak?

1. brzi pregled članka (naslov, sažetak, uvod, podnaslovi, zaključak)
2. čitanje članka bez zapisivanja bilješki kako bi se stekao uvid u tematiku članka i njezinu svrhu
3. analitičko čitanje članka uz zapisivanje bilježaka o glavnim dijelovima članka, hipotezi, metodologiji, rezultatima, primjećenim nedostacima, nelogičnim zaključcima i sl.
4. provjera bilježaka sadrže li sve važne podatke o članku na temelju kojih se može donijeti kritički sud
5. donošenje kritičke procjene članka

Kritička ocjena članka

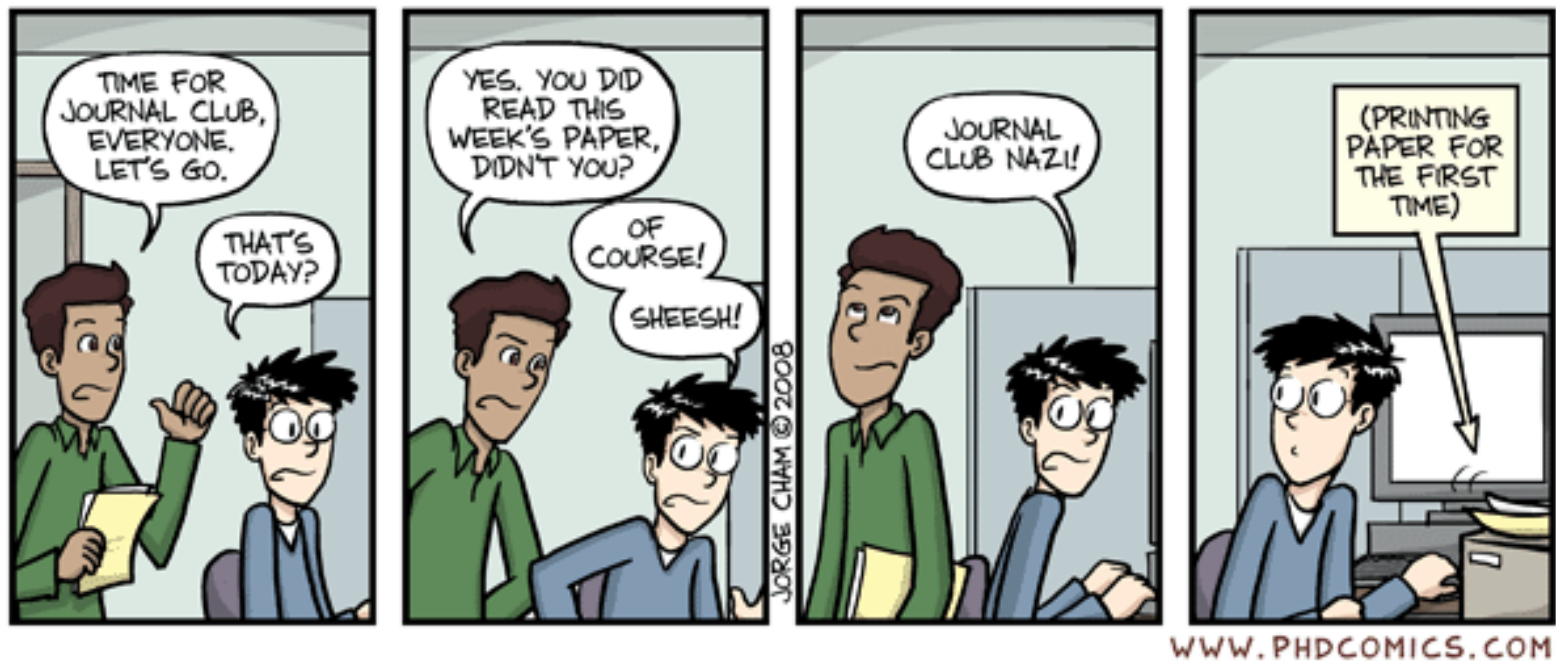
Dodatni kriteriji pri kritičkoj procjeni članka:

- autori
- sukob interesa autora
- citiranost rada
- kvaliteta časopisa

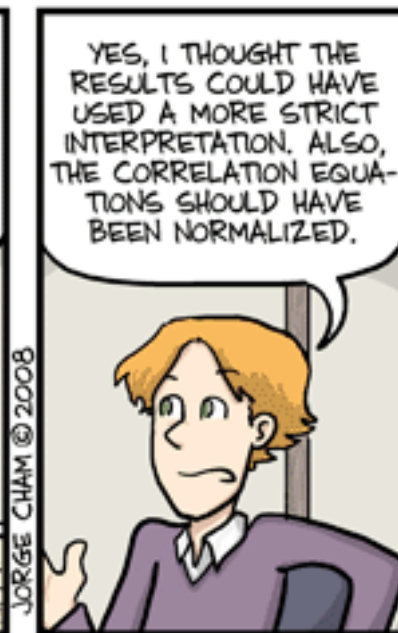
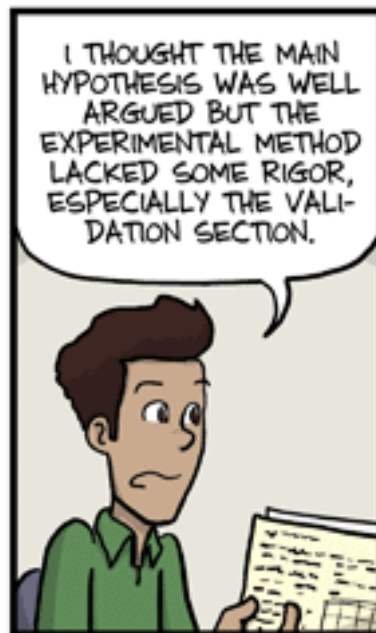
RAZLIKA: kritičko čitanje/ocjena članka : recenzija?

Journal clubs

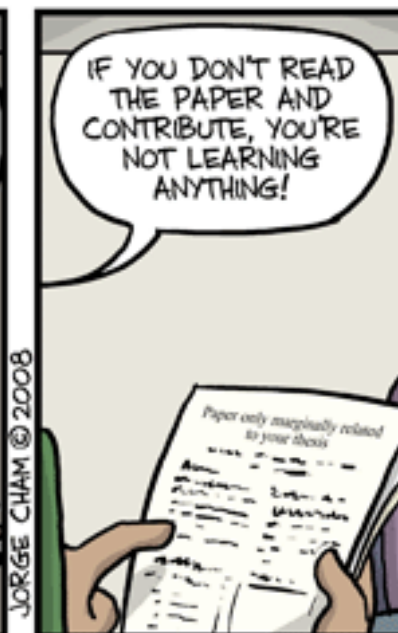
- skupina individualaca koji se redovno okupljaju i kritički procjenjuju najnovije članke iz pojedinih znanstvenih područja

WWW.PHDCOMICS.COM

WWW.PHDCOMICS.COM

Web 2.0 funkcionalnosti

- Web 2.0 funkcionalnosti
  - [PLoS One](http://www.plosone.org/) (<http://www.plosone.org/>) – interaktivni časopis dostupan u otvorenom pristupu – mogućnosti komentiranja članaka, dostupnost različitih pokazatelja (citiranost u citatnim bazama podataka, broj dijeljenja na društvenim mrežama i sl.)
  - Facebook, Twitter i druge društvene mreže
- bibliometrija
  - citiranost radova i ostali metrički pokazatelji o radovima, znanstvenicima i znanstvenim časopisima

Literatura

- Zelenika, R. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. 4. izd. Rijeka : Ekonomski fakultet u Rijeci, 2000.
- Uvod u znanstveni rad u medicini / uredio Matko Marušić. Zagreb : Medicinska naklada, 2008.
- Vrana, R. Vrednovanje znanstvenog rada. Vjesnik bibliotekara Hrvatske, 54 (2011) 1-2, 172-192.